

Шулюк Богдана
викладач кафедри фінансів
Тернопільського національного економічного університету

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ В УКРАЇНІ

Стабільний економічний розвиток країни неможливий без урахування чисельних соціальних факторів, потреб членів суспільства. Реалізувати дане завдання на центральному рівні можливо за допомогою формування стратегічних пріоритетів розвитку соціальної держави, які є не лише інструментом прогнозування, але дають змогу ефективніше й прозоріше використовувати бюджетні кошти на соціальні цілі та дозволяють запобігти виникненню соціальних ризиків в країні.

Формування стратегічних пріоритетів розвитку соціальної держави повинно базуватись на демократичних засадах з урахуванням думок всіх верств населення та науково обґрунтованих прогнозів щодо досягнення стратегічних орієнтирів й цілей соціального розвитку особи, суспільства, держави. При цьому визначальною у стратегічних пріоритетах соціальної держави повинна стати соціальна справедливість. Підхід до справедливості як ідеї, яка рухає масами, виявляє, що це надзвичайно складна, багатокомпонентна проблема, характеристика якої включає не тільки соціальні, а й моральні, юридичні, економічні, історичні та інші відносини життя суспільства. Але реалізація цих відносин неможлива без надання суб'єктам однакових стартових можливостей, соціальних гарантій, забезпечення однакової оплати за одну і ту ж працю, усунення дискримінації у будь-якій формі. Значимість і нагальна необхідність перерахованого визначаються тим, що усе це – складові категорії соціальної справедливості [1, 133]. В зв'язку з цим, сучасна соціальна політика держави характеризується прагненням до значного підвищення рівня соціальної захищеності всіх верств населення одночасно, до подолання тінізації у всіх сферах життєдіяльності суспільства, захисту прав і свобод кожної людини, до зміни ролі влади на потреби кожного громадянина, до побудови України як заможної європейської держави.

Серед пріоритетних переваг України для інвестування Президент України називає високу якість людського капіталу, освіченість та високу мотивацію працівників. Але досягти цих переваг можливо лише ефективною та цілеспрямованою соціально-економічною політикою, спрямованою на створення умов розбудови соціальної держави, забезпечення соціальної орієнтації економіки, збереження людського, трудового та інтелектуального потенціалу та забезпечення їх розвитку, захист соціальних інтересів особи, суспільства, держави.

Стратегічні пріоритети соціальної політики в соціальній державі повинні бути гнучкими і відтворювати етапи соціального розвитку України. В довгостроковій перспективі пріоритети соціальної держави частково співпадають з відповідними в соціальній політиці, але одночасно виходять за її

межі, оскільки зливаються з економічною, політичною, екологічною, науково-технічною та іншими сферами життєдіяльності суспільства [2, 16].

Соціальна держава визначає стратегічні пріоритети соціальної політики, а соціальна політика обумовлює можливості їх досягнення. В процесі побудови стратегічних пріоритетів розвитку соціальної держави, які містять і першочергові напрями соціальної політики, слід дотримуватись таких вимог: забезпечення відповідності пріоритетним національним інтересам та змісту моделі соціальної держави; попередження виникнення і подолання загроз національній безпеці в соціальній сфері; відповідність соціальних потреб та інтересів населення України, цілей розвитку України європейським стандартам соціального розвитку.

Зважаючи на вищезазначене, стратегічні пріоритети розвитку соціальної держави повинні включати наступні напрями [2, 16-17]:

- переорієнтація системи державного та регіонального управління на забезпечення прав і свобод громадян, людського розвитку, гідних умов існування, безпеки, можливостей самореалізації особи;
- реалізація принципу верховенства права, забезпечення здійснення та захисту прав і свобод людини, розвиток соціального законодавства;
- забезпечення повної та ефективної зайнятості, зростання вартості національної робочої сили;
- підвищення рівня та якості життя населення, створення умов для формування середнього класу та подолання бідності;
- протистояння різкому розшаруванню суспільства за рівнем доходів, майновим і соціальним становищем, формування солідарної структури суспільства;
- підвищення рівня здоров'я населення, поліпшення системи його охорони, зміцнення генофонду українського народу;
- подолання демографічної кризи, розв'язання демографічних проблем;
- протистояння руйнуванню людського, трудового та інтелектуального потенціалу, забезпечення їх розвитку;
- посилення мотивів і стимулів до соціальної та інноваційної активності людей, до трудової та підприємницької діяльності, удосконалення соціально-трудоких відносин;
- реформування соціального забезпечення та соціального страхування, надання адресної державної підтримки незахищеним верствам населення;
- збереження і розвиток соціальної інфраструктури, всебічний розвиток сфери обслуговування та житлового забезпечення, гуманітарної сфери – освіти, науки, культури, охорони здоров'я населення, фізичної культури і спорту, відпочинку та туризму;
- забезпечення безпечної життєдіяльності населення та екологічної безпеки;
- створення сприятливих умов для самореалізації людини, розвитку сім'ї, жінок, дітей та молоді;
- розвиток недержавних комерційних соціальних структур у соціальній сфері;

- поступовий і послідовний розвиток самоврядних інститутів суспільства, збалансування взаємодії органів влади, суспільства і людини, ідентифікація особи з державою;
- створення громадянського суспільства та умов його формування;
- соціальна інтеграція України до європейських та міжнародних соціальних систем;
- досягнення високої духовності, національної свідомості, патріотизму, моральних та етичних принципів життя населення України.

Разом з тим, для поступового та послідовного досягнення визначених стратегічних пріоритетів розвитку соціальної держави необхідно створити умови їх досягнення, головними серед яких є: забезпечення соціальної орієнтації економіки, попередження та пом'якшення соціальних ризиків та негативних наслідків, пов'язаних з ринковими відносинами, проведення активної державної соціально-економічної політики щодо забезпечення безпеки, добробуту, соціального та людського розвитку, створення умов для реалізації конституційних прав і свобод людини, забезпечення рівних можливостей, гідного рівня та якості життя населення, соціальної активності та вільного розвитку особистості; досягнення соціальної стабільності в країні в контексті врахування інтересів кожного із членів суспільства, забезпечення гармонізації відносин державних інститутів і суспільства.

Отже, ефективність впровадження стратегічних пріоритетів розвитку соціальної держави залежить від спроможності розв'язання проблем у соціальній сфері. Одним із найактуальніших питань є широкий обмін практичним досвідом, обговорення наукової точки зору і, безперечно, активна підтримка як на державному рівні, так і широкими громадськими колами.

Література

1. Головінов О.М. Соціальна сфера – своєрідний тест для держави на соціальність // Социально-экономические аспекты промышленной политики. Управление человеческими ресурсами: государство, регион, предприятие: Сб. науч. тр. в 3 т. – Т. 1 / НАН Украины. Ин-т экономики промышленности; Редкол: Амоша А. И. и др. – Донецк, 2006. – 386 с.
2. Новікова О.Ф. Соціальна держава: концептуальна основа, критерії визначення та стратегічні пріоритети // Социально-экономические аспекты промышленной политики. Управление человеческими ресурсами: государство, регион, предприятие: Сб. науч. тр. в 3 т. – Т. 1 / НАН Украины. Ин-т экономики промышленности; Редкол: Амоша А. И. и др. – Донецк, 2006. – 386 с.